

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque
Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

Cap. j Censura vnde dicatur, & quid, & quotuplex sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

Censura vnde dicatur, & quid, & quotuplex sit. Cap. I.

S V M M A R I V M.

- 1 Censura etimologia quanam sit, & quotuplex eius significatio.
- 2 Censores, cur sic olim appellati, quod officium earum.
- 3 Censura nomen quo sensu, & quot modis ab ecclesiasticis scriptoribus vsurpetur.
- 4 Censura nomen propriè sumptum tria comprehendit, scilicet, excommunicationem, suspensionem, & interdictum.
- 5 Irregularitas, impedimentum Canonicum est, & non censura, & quare.
- 6 Censura ligatus, celebrando, aut solemniter in ordine sacro ministrando, irregularis efficitur.
- 7 Irregularis celebrando, aut ordinem sacrum solemniter exercendo, nouam irregularitatem non incurrit, & quare.
- 8 Definitio censurae tradita a Nauarro falsa est, et fuscè a Barb. Vgol. & auctore refellitur.
- 9 Censura pœna potius quam sententia dicenda est.
- 10 Definitio vera Censurae, quae, & explicatio illius.
- 11 Pœna in foro penitentiali a confessario imposita non est censura, vnde nec eam transgrediens, irregularitatem incurrit.
- 12 In censuris ferendis, quid intendat ecclesia.
- 13 Definitio altera censurae explicatur.
- 14 Censura omnis, iuris tantum humani est, et ab ecclesia instituta.
- 15 Censurae propriè sumptae tres tantum species sunt, excommunicatio, suspensio, et interdictum; et quare neque plures, nec pauciores.
- 16 Vgolini ratio in hac re ab auctore refellitur.
- 17 Excommunicatio maior, cur ceteris omnibus censuris grauior sit.
- 18 Irregularitas, per Clausulam Bullis Pontificijs inseri solitam [Absoluentes te a censuris] non tollitur,

Inter cetera moralis doctrinae documenta, quae non solum ipsis penitentibus, sed etiam multo magis confessarijs omnibus scitu necessaria sunt, ea non immerito plerique viri docti arbitrantur esse, quae de censuris ecclesiasticis traduntur, vt propterea nos materiam hanc vniuersam, (quam aliorum hortatu, pro vitibus nostris ad omnium vtilitatem edicendi sumus) omni qua possumus diligentia explicare decreuimus. In quibus explicandis, sic veritatem ipsam breuiter aperiemus, vt tamen quid alij senserint non omitteremus. Atque vt ea omnia quae tum ad generalem eandem cognitionem, tum ad particulatam vniuersiuique notitiam pertinent exponamus, primò nominis significationem aperiemus, cum exinde disciplina, & doctrinae omnis initium, & originem suam desumat.

- 1 Censura igitur, si nominis etimologiam spectemus, a *Censendo*, deducitur; Quod nomen in vsu fuit apud antiquos Romanos in duplici significatione; vt primo pro Censoris dignitate; & deinde pro censione, sententia seu correctione ipsius censoris acciperetur, vt optimè Nauar. in Man. capitul. 27. numero 1. annotauit. † Fuit enim, olim apud Romanos Magistratus quidam ad mores singulorum ordinum corrigendos institutus, cui a *censendo*, Censoris nomen impositum fuit; siue quod censio, seu taxatio census ad hunc Magistratum pertineret; siue quod ea quae Censores censuissent, rata ab omnibus haberentur. Hinc ipse magistratus Censores appellari consueuerunt. Horum sententia, quoniam iniquos hominum mores corri-

gebat, & pœnas contra delinquentes grauissimas statuebat, ab omnibus non immerito timeri cepit, vnde ex ampliata & extensa vocis significatione, qui sententiam aliquam timerent, hi censuram formidare dicebantur. Nomen hoc, sicut & officium, & Censorum dignitatem a Romana, tanquam a matre, Venetorum Respublica florentissima, & filia primogenita acceptum, vtique in hodiernum diem conseruat.

3 Nomen autem hoc Censurae, rebus olim temporalibus accommodatum, scriptores ecclesiastici postea vsurpare coeperunt, illudque ad significandam censionem, seu correctionem sententiam iudicis ecclesiastici transfulerunt, quo sensu deinde censurae nomen tripliciter vsurpatum est. Primo, vt omnis sententia correctiua iudicis ecclesiastici, vocetur censura, quomodoque illa penam constitueret. Secundo, pressius accipitur ad illas solum sententias ecclesiasticas significandum, quae non adeo pœnales, & odiosae sunt, sed potius medicinales & salutaris, ita vt censurae nomen has quinque comprehendat, nimirum excommunicationem, suspensionem, interdictum, censionem a Diuinis, & irregularitatem, vt placuit Dom. Soto in quarto distinctione 22. quæst. 3. articul. 1. & alijs recentioribus.

4 † Tertio, accipitur adhuc strictius & magis propriè, vnde Innoc. III. interrogatus quidnam censurae nomen significaret, quando in iure, aut literis, & mandatis Apostolicis apponitur haec clausula, *Per censuram ecclesiasticam*. Respondit, quod per eam intelligitur interdictum, suspensio, & excommunicationis sententia, vt habetur in capit. Quærenti, de verb. signif. vbi idem docent glossa. Hostiensis, Panorm. numero 1. 2. & 5. & in capit. præterea, numero 2. de offic. deleg. & in capitul. cum clerici, numero 4. de pact. Summitæ in verb. Cens. Angel. Summa Tabiena, Pifanel. Syluest. Nauar. in Manual. cap. 27. num. 1. & est communis omnium sententia. Haec igitur tria, excommunicatio, suspensio, & interdictum, nomine Censurae solum intelliguntur, & hoc merito. Nam cessatio a diuinis non videtur esse censura, eo quod non in pœnam cessantium a Diuinis, sed in pœnam illorum contra quos cessatio constituta sit, feratur; Vnde si quis eo tempore, quo cessatio fit, celebret, etiam in ipsa ecclesia in qua cessatio obferuatur, nullam incurrit irregularitatem, vt fuscus tradunt Panorm. in cap. Dilectis, num. 18. & 19. de appell. Nauar. in Manual. cap. 27. num. 164. 188. & 243. vbi pro hac sententia refert Bonifac. in Clem. 1. §. in censatione, de senten. excomm. post Card. & Imol. cum Nauar. sentit etiam Simon Maiol. lib. 3. de irregular. capit. 20. nu. 20. qui pro hac re citat Spec. in cap. si Canonici, in ver. a Diuinis, de offic. ordin. lib. 6. Idem etiam tradunt Martin. Ledesm. in 2. 4. question. 26. artic. 2. non longe a fine. Couar. in cap. Alma mater. 2. par. §. secundo, numero 3. & §. quarto, numero 7. & Henric. Henriquez lib. 13. capitulo secundo, numero 1. lit. K. Angel. verb. cessatio initio, vbi concedit, quod celebrans in eadem ecclesia in qua fit cessatio, non efficitur irregularis.

5 Irregularitas vero non tam censura est, quam impedimentum, quo impedimur propter Diuinorum, reuerentiam, ne vel in susceptis ordinibus ministremus, vel ad superiores ordines ascendamus, Deinde censura tollitur absque dispensatione per absolutionem, sicut tollitur peccatum cuius illa est pœna; & ligatus illa, prohibetur Sacramenta recipere. At irregularitas non tollitur per contritionem aut absolutionem, sed per dispensationem, vt tradit Henriquez lib. 7. capit. 13. num. 6. citans Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 6. Quo in loco Concilium episcopis ab irregularitate facultatem dispensandi, a peccatis vero & criminibus, & a casibus reseruat absoluendi potestatem concedit, hoc loquendi modo inter dispensationem, & absolutionem distinguens, vt significare voluit Henriquez, qui tamen ex hoc Concilij loco prædictam differentiam inter irregularitatem, & alias ecclesiasticas censuras, non bene collegisse, videtur, cum Concilium absolutionis vocem casibus reseruat, & criminibus solum accommodarit, & dispensationis vocabulum tam suspensioni, quam irregularitati applicuerit.

† Vnde melius probatur irregularitatem censuram non esse, tum auctoritate Innocentij tertij in capitulo Quaranti. de verborum significat. vbi tres tantum censuras esse definit, nulla tamen facta irregularitatis mentione; tum etiam quia ligatus censura, si solemniter in ordine sacro ministrat, irregularis efficitur, vt tradit Panorm. in c. si quis presbyter. nu. 4. 7. & 10. de cler. excom. ministr. & c. si celebrat. nume. 1. de eod. Nauar. in Manual. cap. 27. numero 163. & 244. Simon Maiol. lib. 3. de irregul. capit. 20. & 21. & alij omnes; † at vero irregularis, vt illegitimus, aut homicida, celebrando nouam irregularitatem non incurrit, ex Innoc. in cap. si celebrat. num. 3. de cleric. excommun. ministr. quem sequitur Nauar. in Manuali cap. 27. numero 153. & 194. & Henriquez lib. 7. capit. 13. numero 6. Simon Maiolus lib. 1. de irregul. cap. 2. num. 8. & li. 4. c. 33. n. 3. cuius ratio est ex Nauar. vbi supra, quia irregularitas nō est vera suspensio, nec censura ecclesiastica, & proinde celebrans illa irretitus nullam violat censuram, nec aliquid aliud, cuius violatio nouam infligat irregularitatem, & illa non incurritur nisi in casibus a iure expressis.

8 Censura autem variè definitur a Doctoribus; Naturus enim in Manuali capit. 27. num. 1. sic definit; *Censura est sententia lata a capite ordinis mediante iurisdictione ecclesiastica fori exterioris, qua quis priuatur communione Sacramentorum, vel hominum vel exercitio diuinorum spiritualium, vel prohibetur officia diuina, vel Sacramenta, vel sepultura.* Quam definitionem latius ibidem explicat. Hæc tamen definitio non omnino male a quibusdam recentioribus reprehenditur, eamque refellit. Bartholomæus Vgolus de eccl. censuris, Tab. 1. cap. 16. §. 4. num. 5. tum quod proprium genus non sumpsit, tum etiam quod proprias generis differentias non adhibuerit. Ponit enim Nauarius pro genere, quod sit sententia cui ex parte faue re videtur. Panorm. in Rubr. de sent. excom. numero 2. & Stephanus Costa in repet. in rubr. de sent. excommu. in 6. vbi docent de excommunicatione, quod dici possit sententia, quod probant ex eo quod titulus est. *De sententia excommunicationis*, a qua rubrica licitum est arguere, cum capitula debeant sub congruis titulis poni. Ad idem tenet in c. sacro. de sent. excommu. vbi saepe repetitur hoc

9 verbum. *Sententia* & 11. q. 3. c. *sententia pastoris*. † Alij tamen non *sententiam*, sed *Penam*, potius appellandam esse censent. Nam Specul. tit. de sent. excommu. §. primo. in principio, dicit quod est potius pena, quam sententia, per capit. Nemo episcoporum. 1. 1. questio. 3. & cap. corripian tur. 24. q. 2. §. 3. vbi dicitur, quod nulla in ecclesia maior pena sit & merito, quia inter homines esse, & hominum carere consortio, maxima pena dicitur & Clem. 3. de penis. & Extrauag. 2. de Simon. & Extrauag. dictum crescente malitia, de penis. & d. c. sacro. de sent. excom. c. ad reprimendam iuncta glossa de offic. ordin. Panorm. etiam in d. rubr. de sent. excommu. ait, quod excommunicatio proprie dici non potest sententia. Archid. etiam in cap. vt animarum. de constitut. lib. 6. asserit excommunicationem propriæ sententiam non esse, sed penam. Idem docent Summa Pisan. verb. pena, primo Tabiena. verb. eodem. vers. sexto, & latius Barthol. Vgol. Tab. 1. de eccl. cens. cap. 16. & Tab. 2. capit. 25. §. 3. Henriquez lib. 13. cap. 1. num. 3. & colligitur ex rubr. de sent. excom. vt enim docet Archid. vbi supra, excommunicatio potius punit, quam causam definit, quod sententiæ proprium est. arg. l. 1. de re iud. & præterea sententia in re sua ferri non potest arg. tot. tit. Cod. ne quis in re sua. Excommunicatio autem sic, vt habetur in cap. dilecto de sent. excom. lib. 6. & Panorm. vbi supra disertis verbis ostendit excommunicationem non esse sententiam definitiuam aut interlocutoriam, & proinde inquit, rectè dicitur & propriè censura ecclesiastica, hoc loquendi modo satis manifestè significans, censuram ecclesiasticam non dici propriè sententiã, quæ opinio mihi placet magis, quamuis existimem quæstionem hanc ferè inutilem esse, & pacum referre, siue sententia dicatur, siue pena, quamuis magis propriè pena dicenda sit, quo modo locuti sunt auctores illi, qui penam

esse docuerunt; sicut e contra latiori significatione, & impropria acceperunt alij, qui sententiam esse docuerunt; Et certe negari non potest, quin in iure Canonico passim & *sententia*, & *pena*, dicatur, prout in omnibus locis superioris allatis videre licet; dicitur autem *pena*, eo quod propter culpam inflicta sit & bonis homines priuet, censuris enim bonis maximis priuamur, vt suo loco inferius ostendimus; tum etiam, quia censura ecclesiastica contumaciæ medicina est, argum. cap. 1. de sent. excom. lib. 6. *Sententia* vero appellatur, quia pena hæc per sententiam promulgatur, argum. l. 1. ff. de re iud. vnde rectè inscribitur, *De sententia excommunicationis*, quasi sententia aliquid sit, quod ad excommunicationem pertineat pro vt genitiuus ille. *Excommunicationis*, denotare videtur. Rectius ergo genere *censura* *pena*, quam *sententia*, ponitur. Reliqua quæ in definitione posita sunt, ad differentiam pertinent, quæ ab Vgolino vbi supra refelluntur, Tab. 1. cap. 16. Si quidem vt philosophi docent, differentia, quæ generi cōueniunt, proprie, etiam singulis eiusdem generis speciebus conuenire debent cum tamen in hac censuræ definitione, res longe aliter se habeat; Nam vt constat, suspensionis nō conuenit, cum suspensus non communionem Sacramentorum passiuam, sed actiuam tantum priuetur; Neque interdictio conuenit, cum ea censura Diuinis priuemur, arg. c. si ciuitas. & c. si sententia. & cap. fin. de sent. excom. lib. 6. nō autem simpliciter hominum communionem, vt in dicta definitione habetur. Nec valet si dicatur, verba illa, *communione Sacramentorum, vel hominum* excommunicatio solum conuenire; quandoquidem non definitur hic excommunicatio, quæ species est, sed censura, quæ genus est ad excommunicationem, & alias censuras, ideoque differentia hæc non ita verè ac propriè sunt, cum differentia omnes generis ita ei conuenire debeant, vt singulis eius speciebus conueniant quod hic non ita esse manifestè constat. Quod vero ait in vers. *Qua quis* & c. id factū esse, vt significaretur triplicem censuram esse non valet, quia hoc diuisionis munus est nō definitionis; non. n. rectè definitur animal, si dicatur, Animal est substantia animata, aut rationalis, aut non rationalis. Hæc igitur censuræ definitio a Na-

A D D I T I O.

* Adde. Verba ista veniunt sobriè intelligenda; nam quamuis respectiue ad Subdiaconum, & Diaconum verificentur, qui censura irretiti non efficiuntur irregulares, nisi solemniter, & ex officio in suis ordinibus ministrant; attamen respectiue ad sacerdotem non est necesse, vt eadem verba sensum eundem efficiant: eo quia sacerdos quacunquē censura irretitus exercens ordinem sacerdotalem etiam absque solemnitate, indubitanter incurrit irregularitatem; puta, si priuatim sacrum facit, aut sacramenta ministrat, Eucharistiam, scilicet, & Penitentiam; aquam ad Christi fideles de more aspergendos consecrat, si sponsos, atque candelas benedicat, hæc enim omnia censentur functiones propriæ sacerdotales, quarum exercitium, atque vsus interdicitur per censuram, apertè colligitur ex c. 1. de sent. excom. in 6. c. 1. de sent. & re iud. eo. lib. 6. cap. is, cui de sent. excom. eo. li. & tandem ex c. 7. 1. q. 3. vt late post Maio. & alios docet Vgol. de censur. tab. 1. cap. 14 §. 1. in prin. Et nedum id procedit in censuris irretito per se ipsum ordinis sacri vsum peculiarem exercente, sed etiam si coram se faciat aliam quemcunque Diuina exercere: est glo. not. in clem. fin. verbo celebrare, & ibi eam seq. Anch. de priuil.

Prædictis adde, hæc omnia, quæ dicuntur de clerico in sacris constituto, eadem euam locum habere in minoribus tantum initiato: quia, & ipse censura detentus exercens actum peculiarem ordinis sui irregularitatem non quaerit, si solemniter, & ex officio illum exercent, vt notat luculenter post Nauar. & alios idem Vgol. vbi supra, numero 8.

à Nauarro tradita, diminuta est & imperfecta.

10 Verior igitur Censuræ definitio illa est, quam alij tradunt in hunc modum. *Censura ecclesiastica est poena spiritualis, fori exterioris ecclesie, qua spiritualium usus impeditur, ut a contumacia discedatur.* Sic Barthol. Vgolinus de ecclesiast. censur. Tab. 1. capit. 16. §. 4. numero 5. Cuius similis est illa, quæ ab alijs passim assignari solet. *Censura, est vinculum spirituale ecclesiasticum, ordinatum ad salutem spiritualium tum illius, qui ligatur, tum etiam ad salutem aliorum.* quæ eadem omnino est cum superiori quoad sensum, licet verbis differre videatur: quæ tunc verè apperebunt, si vtramque breuiter explicemus.

Primo, quod poena sit ex his, quæ diximus, manifestum est.

Secundo, *Spiritualis poena est*, vt colligitur ex cap. avaritiæ in cta glossa in verb. in spiritualibus. de elect. li. 6. & ca. Transmissam. eod. in antiquis. cuius ratio est: quia hæc poena anima, quæ spiritus est in primis punitur, eadè quæ usus spiritualium potissimum prohibetur, vt suo loco fufius dicitur; ad distinctionem nimirum poenarum corporis, vt ieiunij, verberu, seruitutis, exilij, atque carceris, quæ poenæ liget ab ecclesia inferantur. (vt de ieiunio habetur in cap. si quis contristatus. distinctio. 90. & de verberibus, cap. 1. 23. quæst. 5. & de seruitute, in cap. ita quorundam de iudicis. & de exilio, in cap. in Synodo in fine. & glossa ibidem. distinctio. 63. & 3. quæstio. 4. cap. Hi qui episcopos. & cap. Accusatoribus. 3. quæstio. 5. & ca. cum Beatus. distinctio. 45. & cap. Accedens. distinctio. 60. & cap. in primis. 2. quæstio. 1. & de carcere, in cap. Quamuis. de poenis, lib. 6.) poenæ tamen spirituales non dicuntur, nec proinde censuræ ecclesiasticæ vere erunt, sicut nec poena pecuniaria, quæ ab ecclesia infligi potest, & solet, argumen. d. cap. ita quorundam de iudicis, & ca. cum secundum leges, de hæret. lib. 6. & cap. Adrianus distinctio. 63. censura ecclesiastica proprie dicitur, multoque minus poena siue corporis, siue honorum, quæ a iure civili, aut potestate laica inferitur, ecclesiasticæ censuræ nomen fortitur.

Tertio dicitur esse, *fori exterioris ecclesie*, siquidem qui censuram ecclesiasticam fert, iurisdictionem ecclesiasticam contentiosam, & exterioris fori habere debet, cum censuras ferre clericorum sit, & eorum solum, qui talem iurisdictionem habent, ex Panormitan. in cap. Dudum. 2. numero septimo de elect. & in cap. cum contingat, numero 30. de foro compet. citans pro hac re cap. Quærenti. de verb. signific. & cap. ex literis, de offic. & potest. iud. deleg. vbi bene probatur, & glossa in Clem. vnic. in verb. iurisdictionem. de foro compet. Couarr. in c. Alma mater. par. 1. §. 1. numer. 1. vers. primum igitur, de sent. excommunicat. lib. 6. Nauarr. in relect. cap. cum contingat in secunda causa nullitatis, numero 25. & 26. de rescript. vbi id probat, tum quia ferri non debet sine causæ cognitione, vt habetur in cap. Nemo episcopus. 2. quæst. 1. & c. Sacro de sentent. excommu. & cap. cum medicinalis. eod. tit. lib. 6. tum quia fertur in inuitum, tum quia iura dicunt tantum a iudicibus censuras esse ferendas, vt in cap. 1. de sentent. excommu. lib. 6. vbi textus repetit verbum, *Index Ecclesiasticus*. & c. Quærenti. de verb. signific. Idemque clare docet glossa in cap. Transmissam. in verb. in Talibus. de elect. ¶ vnde poena, quæ a laicis infertur, censura non est. Sed neque illa, quam Sacerdos in foro penitentiali iniungit, licet spiritualis sit, rationem censuræ habet. Ex quo fit, quod prohibitio, siue suspensio confessorij a celebrando, uerè, & proprie suspensio nõ sit, quia non est facta ab habente iurisdictionem in foro exteriori; quæ vera ratio est, cur contrafaciens irregularis non reddatur, expressè tradunt Nauarr. in Manuali, cap. 27. numero 151. & Maiol. lib. 3. de irregul. cap. 19. numero 23. post Archidiaconum in cap. Quia sepe, de electio. lib. 6. & Specul. in tit. de dispensat. §. iuxta vers. sunt quoque, & gl. receptam. in c. is qui in ecclesia. in verb. In iure, de sent. excomm. lib. 6.

Quarto additur, *qua spiritualium usus impeditur.* Nam Excommunicatio priuat vsu Sacramentorum, & consortio fidelium, capit. penult. de sentent. excommunicat. &

capit. Engeltrudam. 3. quæstio. 4. Interdictum impedit, ne diuinit, dum ipsa sunt, interesse, aut in locis interdictis eadem facere possimus, c. Permittimus, de sentent. excommu. & cap. Alma mater. §. adijcimus, eod. titu. lib. 6. Suspensio etiam, ne quis ecclesiastica munia ex officio exercere valeat, impedit. c. si quis presbyter, & c. Apostolica. de cler. excomm. ministr.

12 ¶ Quinto dicitur, *ut a contumacia discedatur.* Hoc siquidem ecclesia in suis censuris ferendis intendit, vt contumacia delinquentis comprimatur, vt expresse habetur in cap. 1. de exception. lib. 6. & glossa ibi in verb. contumacia. & cap. Nemo episcoporum. 1. r. quæst. 3. & ibi glossa in verb. Mortis. & fufius tradit Ioan. Crotus in c. vt animarum, de constitut. lib. 6. nu. 26. quæ repetitio habetur in tomo 5. repetitionum iuris Canonici. Vnde statim ac contumacia sublata est absolutio tribuitur, vt habetur in ca. ex literis de constitut. vbi Innocentius III. *Cum tam iuris Canonici quam nostri moris existat, ut is, qui propter contumaciam communionem priuatur, cum satisfactionem congruam exhibuerit, restitutionem obtineat.* Cuius ratio est: quia cum censuræ medicina loco adhibeatur. c. cum medicinalis, de sentent. excommu. lib. 6. merito contumacia, quasi morbo sublata, & censura ipsa tolli debet argu. c. cum cessante, de appellat. Quis igitur prioris definitionis sensus sit ex dictis constat.

13 Pari modo explicanda est altera definitio censuræ ab alijs assignata. Primo enim rectè dicitur esse *vinculum*, hoc enim verè & proprie singulis censuris conuenit, quæ cum per solutionem tollantur, vt superius expositum est, & nihil soluitur, quod prius ligatum non fuit, fateri necesse est, censuram omnem rationem quandam vinculi, & ligaminis habere. Vnde passim Pontifices hoc nomine, vinculo excommunicationis innodamus, vtuntur, vt habetur in c. postulat. de cler. excomm. ministr. & c. 1. de temp. ord. lib. 6. & c. cum contumelia, de hæret. lib. 6. & cap. ad abolendam, de hæret. & c. venerabilibus, de sent. excomm. lib. 6. & c. Ad probandum, de sent. & re iud. quod notius est quam vt longiore explicatione, aut probatione indigeat. Secundo, dicitur *spirituale* ad ostendendum hoc vinculum censuræ esse quoddam vinculum metaphoricum, ducta similitudine a corporalibus ad spiritualia: dicitur autem spirituale, vel quia ligat spiritum, id est, animam, non corpus; vel quia rebus spiritualibus priuat; vel a fine, quia nimirum ad salutem spiritualium ordinatur. Tertio, dicitur *ecclesiasticum*, tum quia a solis ecclesiasticis personis fertur, laicus enim eam ferre nõ potest, vt expresse habetur cap. primo. §. Maximus Episcopus. dist. 96. & glossa ibidem in verb. Præter Romanum. Panor. in c. ab excommunicato, num. 6. de rescript. vbi pro hac re citat cap. bene quidem, dist. 86. & c. duo. & c. si Imperator. ead. dist. & Stephanus Costa. in repet. in rubr. de sent. excomm. lib. 6. nu. 4. ¶ Tum quia censura vinculum ecclesiæ auctoritate institutum est; siquidem censura omnis, iuris tantum humani est, & ex ecclesiæ institutione; vnde fit, quod ecclesiæ ab omnibus censuris absolueri possit. Quarto dicitur *ordinatum ad salutem spiritualium eius, qui ligatur.* Quod de censura, quæ est omnium grauissima, nempe excommunicatione, testatur Apóstolus 1. Corinth. 5. dicens; *Iudicauit tradere huiusmodi hominem Satanae in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in die Domini nostri Iesu Christi.* & refertur in c. audi. 1. r. quæst. 3. & in cap. sed illud, distinctio. 45. id quod pluribus tradunt. Gabriel in 4. dist. 18. quæst. 2. artic. 1. Notab. 3. Sotus 4. distinctio. 22. quæst. 1. artic. 1. in fine. Bartholomæus Vgolinus de ecclesiast. cens. Tab. 1. capit. 15. num. 1. & 2. Henriquez lib. 13. capit. 1. num. 3. post Bonau. in 4. distinctio. 18. in vltima parte distinctionis quæst. 1. Alexand. de Ales in quarta parte quæst. 22. memb. 1. artic. 1. in fine & S. Thomam in additio. ad 3. par. quæstio. 26. art. 1. Quinto additur *in salutem, & utilitatem etiam aliorum.* Quia vnus exemplo ceteri facile corriguntur, vnde Apóstolus 1. Tim. quinto ait; *Peccantes coram omnibus argue vt & ceteri timorem habeant.* & refertur in c. Sed illud, dist. 45. idemque colligitur ex cap. Qui peccat. §. Petilianus. & cap. quid crudele. 23. quæstio. 4. & clarissime

me testatur Richard. 4. dist. 18. artic. 3. q. 1. Sicut enim vt in d. c. Sed illud. habetur, ex vna oue morbida vniuersus grex inficitur; & vno fornicante, vel aliud quodcumque scelus committente, plebs vniuersa polluitur; ita etiam dñ vniuersa ecclesiastica disciplina coercetur, et pro peccato publicè arguitur, ceteris metus incutitur capiti. Sanctis. 11. quæst. 3. & c. Ita planè. 23. quæst. 4. vniuersus transgressio nis vltio ceteris interdictio delinquendi fit cap. Q. 12. propter. 2. quæst. 7. eiusque emendationis qualitate ceteri facile corriguntur. 18. quæst. 2. cap. peruenit ad nos. Quos enim diuinus timor a malo cohibere non valet, temporalis penam nonnunquã a peccato cohibere solet: c. vt clericorum. §. primo, in fine, de vita & honest. cleric. & ibi glossa in verb. pœna. Et facit versus, *Oderunt peccare mali formidina pœna*. Sed de censura definitione hæcenus dictũ sit.

15 *Est autem censura triplex, Excommunicatio, Suspendio & Interdictum. C. Querenti, de verb. signif. gloss. ibi & Panor. nu. 1. Summisit in verb. censura. Nauarr. in Manuali cap. 27. num. 1. Henriquez. li. 1. cap. 2. Hugolin. de eccles. cens. Tab. 1. cap. 26. Stephanus Costa in repet. in Rubr. de sent. excom. num. 1. ¶ Cur vero tres censurae species sint, nec plures, nec pauciores, duplici ratione ostendit Hugolinus vbi supra. num. 3. Quarum vna est, quia his censuris constituti in triplici genere sunt, nimirum, aut clerici, aut laici, aut loca, & quidem excommunicationi subiiciuntur tam laici, quam clerici; suspensione vero soli clerici afficiuntur: loca denique interdicto tantum subiiciuntur, vt ipse probat ex c. postulastis, de cler. excom. ministr. & ex c. priuilegium, de verb. signif. lib. 6. * Quod vltimum de interdicto mihi non placet, cum non solum loca, sed etiam personæ interdicti possint, vt communis Theologorum, & Canonistarum sententia cõfirmat, & satis colligitur ex c. Si sententia, de sent. excom. lib. 6. & DD. ibi & Panor. in c. Non est num. 8. de sponsal. differis verbis affirmat ex d. c. si sententia aliquando interdicti locum tantum & non populum, aliquando populum, & non locum. Vnde etiam interdictum æquè dicitur personale, ac locale. Vnde ratio hæc aut parum, aut nihil probat. Alta eius ratio est ex ipsa pœnæ ratione desumpta. Si quidem censura pœna spiritualis est, qua bonorum spiritualium vsu priuamur; que priuatio aut omnium bonorum, aut partium tantum esse potest, idque actiue, & passiuè, aut altero modo tantum id est, vt nec ecclesie bona quis alijs ministrare, aut ab alijs accipere possit, prout in excommunicato maiori excommunicatione contingit. c. excommunicatos. 11. quæst. 3. & c. Engeltrudam. 3. quæst. 4. In interdicto autem solum vsus diuinorum prohibetur actiue, & passiuè, ita vt nec diuina suscipere, nec ea alijs administrare possit, c. Si sententia in fine, & c. fin. de sent. excom. lib. 6. & ca. Episcoporum, de priuileg. eod. lib. 6. & c. clericis, de cler. excom. ministr. in antiq. Suspendio denique actiue tantum vsu spiritualium ecclesie priuat, prohibetur enim suspensus, ne ex officio, & vt clericus ecclesie functiones obeat. c. Si quis presbyter, de cler. excom. ministr. & ca. cum medicinalis, de sent. excom. §. si quis autem, lib. 6. quæ ratio tanto dignior & efficacior superiori habenda est, quanto a natura & essentia ipsius censurae, qua pœna est, vt diximus, magis intime desumpta est.*

17 *Ex his, quæ dicta sunt, duo præcipuè inferuntur, Primum est, Excommunicationem maiorem omnibus alijs censuris grauiorem esse, id quod colligitur ex corruptantur. 24. quæst. 3. & docent Glossa in c. Sacro. in verb. Tantam & Panor. ibi. num. 7. & in c. olim inter. num. 10. de restit. spoliat. & in c. postulasti. num. 5. de Iudeis. Glossa in c. Ne mo Episcopus, verb. excommunicat. 2. quæst. 1. Petrus de Ancharano reperit in ca. canonum statuta. nu. 187. de constitut. Ioan. Quintinus Hædous in c. Nouit. num. 28. de iudic. S. Thom. in addit. ad 3. par. quæst. 21. art. 3. in corp. Gabriel in 4. dist. 18. quæst. 2. ar. 1. Notab. 3. Sotus 4. dist. 22. q. 1. art. 2. Nauarr. in Manuali. c. 27. num. 18. Henriquez li. 1. 3. c. 1. nu. 3. Hugol. de eccles. cens. Tab. 1. c. 26. nu. 5. & Tab. 2. cap. 1. nu. 1. tum quia maxima pœna est inter homines esse, & hominum carete commercio, vt dicitur in l. H., qui Sanctam. C. de Apostat. tum quia per eam quis traditur Satanae in interitum carnis. 1. Corinth. 5. & c. Sed illud, d.*

45. & c. audi. 1. 1. quæst. 3. tum quia priuat medijs ad vitam animæ opportunis, vt Sacramentis, & suffragijs ecclesie. Excommunicatione enim maiori ecclesie communione, hoc est, tam diuinorum, quam Christi fidelium vsu penitus priuamur, & proia de diuinis, & profanis ecclesie bonis caremus; Interdicto autem tantum diuina tam actiue, quam passiuè prohibentur, non autem profana, vnde eorum vsum retinemus; Sicut etiam suspensione diuinarum functionum vsu tantum actiue priuamur, ne scilicet spiritualia ministremus, tunc enim ministri Ecclesiastici partes agimus, vbi spiritualia ministramus, non autem vbi ea suscipimus. Grauior igitur alijs censuris est excommunicatio. Vnde fallitur Medina qui lib. 1. instruct. cap. 11. §. 14. affirmat cessationem esse pœnarum grauissimam, vt refert Henriquez libr. 13. cap. 1. num. 3. lit. R. nisi intelligatur de pœnis contra communitatem; & certe si attente legatur Medina in loco allato, de sola interdicti pœna id docuit, solum enim contendit cessationem a diuinis, pœnam grauiorem esse, quam sit illa de interdicto. Illud autem quod habet Sotus in 4. distinct. 1. quæst. 5. artic. 6. conclus. 8. in fine, irregularitatem acriorem pœnam esse, quam sit excommunicatio, est contra communem opinionem, vt suo loco dicemus.

18 *Secundum, quod inferuntur, est, Per clausulam Bullis Pontificijs inferi solitam, Absoluo te a censuris, irregularitatem non tolli; Vnde constat ex casu Canum, Sotum in 4. dist. 22. q. 3. art. 1. & Barthol. Medinam in 1. 2. q. 96. art. 4. in lib. 1. instruct. c. 11. §. 9. afferentes per Bullam cruciatam, quæ dat confessoribus facultatem absoluedi ab omni censura ecclesiastica. illo nomine includi etiam irregularitatem ratione peccati contractam; in qua sententia etiam fuerunt aliqui Doctores Hispaniæ. Que tamen doctrina nullo modo in praxi sequenda est, cum sit expresse contra constitutionem Pontificiam Innocentij III. in c. Querenti, de ver. signif. eamque refellunt Nauarr. in Manuali cap. 27. num. 194. & 254. pro se citans Domin. & Alexand. & Villadieg. de irregul. & idem Nauarr. in tom. 1. consil. consil. 3. de a. t. & qual. ordin. num. 3. in tomo 2. consiliorum, consil. 18. de Simon. nu. 3. lib. 5. & consil. 65. de sent. excom. nu. 1. lib. 5. Martinus Ledesmius 2. par. q. 26. art. 2. in fine. est præterea irregularis. Couarr. in c. Alma mater. 1. par. §. 6. nu. 6. Henriquez lib. 7. de indulg. cap. 13. num. 6. & lib. 13. de excom. capit. 2. in annot. & Hugol. de cens. eccles. Tab. 1. cap. 26. nu. 2. immo, & ipsemet Sotus sibi contrarius in lib. 5. de iustit. q. 1. artic. 4. vbi expresse dicit, quod cum in Pontificijs Bullis conferatur facultas absoluedi a quibuscumque peccatis, & censuris, censura nomine non venit irregularitas. Et certe stylus Curie habet (vt præfati auctores docent) ne censeatur dispensatio irregularitatis concessa, nisi exprimat. Quare Gregorius XI V. in Iubilæo anni 1551. postquam concessit absolui a censuris, & pœnis, negat concedi in vlla irregularitate publica aut occulta. Et Clemens VIII. in Bulla Iubilæi anni 1553. die 4. mensis Martij, speciatim facultatem hanc dispensandi in irregularitate concessit, & expresse. Idemque Pontifex in Bulla Iubilæi anni 1597.*

Tertio

ADDITIO.

* Adde. Hæc Auctoris opinio in nihilo discrepat ab Vgolini sententia, qui & ipse in mille locis cum communi Theologorum, & Canonistarum repetit, loca supponi interdicto tantum, non etiam excommunicationi, vel suspensioni. Vnde ratio Auctoris, qui ait, cum non solum loca sed etiam personæ interdicti possint, nihil lædit ipsam Vgolinum, qui nãquam aliter sentit, sed solum affirmat, loca interdicto tantum subiici; nec vnquam dixit, præposito sensu, id, quod ei Auctor opponit, loca tantum interdicti, & non personam etiam; quod valde differt a predicto priori Vgolini sensu, in quo semper cum communi affirmare non desinit, & personam nã in loca interdicti, vt patet in præcit. nu. 3. c. 26. & per tot. cod.

A 3

Tertio Nonas Iulij, postquam concessit facultatem absol-
vendi ab omnibus ecclesiasticis sententijs, & censuris, sub-
dit se non concedere dispensandi facultatem super aliqua
irregularitate, publica, vel occulta. Hæc igitur sententia in
praxi obseruanda est.

De Censurarum Ecclesiasticarum conue- nientijs, & differentijs inter se. Cap. II.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Conuenientia tres censurarum inter se a Dominico Soto po-
sita auctori non placent.*
- 2 *Conuenientia quatuordecim censurarum inter se ex varijs
Doctores colliguntur, & explicantur.*
- 3 *De censurarum inter se differentijs Domini Soti sententia.*
- 4 *Martini Nauarri, & aliorum de censurarum inter se diffe-
rentijs opinio.*
- 5 *Differentia septem de censurarum inter se differentijs, ab
auctore afferuntur, & explicantur.*

Censurarum conuenientia variæ ab auctoribus refe-
runtur. Sotus in primis, qui censuras species quin-
que ponit, in 4. d. 2. q. 3. art. 1. prædictis enim tribus, ces-
sationem, vt irregularitatem addidit, tres assignat conue-
nientias.

Prima est, quia omnes sunt censurae ecclesiasticæ pro-
pter delictum, licet irregularitas non nunquam citra deli-
ctum incurratur. Ceterum hæc conuenientia non placet,
quia vt diximus, nec cessatio, nec irregularitas propriè cen-
sura est, sed omnino in propriè.

Secunda est, quod omnes ab eadem causa efficiendi de-
cernantur, nimirum vel ab homine, vel a iure. Sed neque
hæc conuenientia in illius opinione rectè assignatur, quia
irregularitas nunquam ab homine fertur, aut ferri potest,
sed solum a iure, vnde communis omnium sententia est,
irregularitatem non nisi in casibus a iure expressis incur-
ri, cap. is qui in ecclesia, de sent. excom. lib. 6. Panor. in c. di-
lectis nu. 20. de appellat. Nauar. in Manuali c. 27. nu. 194.
& conf. 1. de bigam. nu. 1. & conf. 3. de homicid. num. 7.
& Simon Maior. lib. 1. de irreg. cap. 2. nu. 2. qui id fufius o-
stendit ex Archid. in c. excommunicatos, r. 1. q. 3. Felin. in c.
ad audientiam, de homicid. in fine, ideo Nicolaus Dionys.
de Perus. in d. c. is qui, de sent. excom. dicere solebat, quod
qui dicit aliquem esse irregularem, debet adducere casum
legis.

Tertia est, quod omnes præexigunt canonicam monito-
nè, quæ etiã non admodum placet, quamuis enim aliquo
modo concedi possit, verum esse quod Pan. in c. pastor-
alis §. verum nu. 1. §. de appellat. & Domin. in cap. solet. de
sent. excom. lib. 6. Nauar. tom. 1. conf. conf. 2. §. de temp. or-
din. & tom. 2. conf. conf. 3. de cler. excom. ministr. nu. 4. tra-
dunt irregularitatem non cõtrahi nisi adsit contemptus;
quia tamen irregularitas nunquam ab homine ferri pos-
sit, neque propter contumaciam, nõ ita facile apparet quo
modo prærequirit monitionem: Monitio enim propriè re-
qui situr in sententijs hominis, non autem in sententijs iu-
ris, immo propriè in illis requiritur, quæ non nisi propter
contumaciam ferri solent: id quod vel ex ipsa natura mo-
nitionis manifestum est; in tantum enim præmittitur mo-
nitio, in quantum monitus, & non obediens contumax ef-
ficatur.

2 Ab alijs, qui tres tantum censuras propriè dictas ponit
phres colligi, & enumerari solent:

Prima est, Quod omnes sunt veræ & ecclesiasticæ censu-
ræ, c. Quærenti de verb. signif.

Secunda est, Quod quilibet earum debet ferri in scri-
ptis, & cum causa rationabili in eis expressa, c. Medicinalis
de sent. excom. lib. 6.

Tertia est, Quia in his tribus præcedens appellatio tue-
tur appellatorem, eamque censuram annullat; appellatio ve-

ro sequens non item, c. is cui de sent. excom. §. sine lib. 6. c.
pastoralis §. verum, & ibi fufius Panor. nu. 1. & ad huc
quoniam, de appell. & c. ad reprimendam, de offic. ordinar.
& ibi Panor. num. 8. Circa quam conuenientiam hoc obi-
ter adnotandum est, hanc etiam continere cessationi a di-
uini, hęc enim per subsequentem appellationem non su-
spenditur, vt tradit Panor. in c. dilectis, num. 1. de appell.
Appellatio autem præcedens cessationem etiam annullat
sequentem quãtum ad omnes iuris effectus, si quos habet
Vnde falluntur Panor. in d. c. dilectis, & alij Doctores ibi
& Gonfalus a Villadiego de irregular. ca. de interdicto, ad
finem, qui existimant sententiam interdicti per appellatio-
nem subsequentem suspendi: quorum sententiam, licet Co-
uar. in c. alma mater, de sent. excom. lib. 2. in 2. par. relect.
§. 2. nu. 1. aliqua ratione saluare conetur, mihi tamen falsa
omnino videtur esse, certum que esse, nullam omnino cen-
suram per appellationem subsequentem suspendi, vt expref-
se de omnibus censuris habetur in c. is cui, de sent. excom.
lib. 6. & in speciali de interdicto id docet Alexand. III. in
cap. Ad hæc quoniam, de appellat.

Quarta est, Quod sicut in excommunicatione præcede-
re debet trina monitio cap. Sacro, de sent. excom. ita etiã
& in suspensione, & interdicto c. reprehensibilis, de appella-
lat & c. statutum, de sent. excom. lib. 6. & Innoc. in c. Ad
hęc quoniam, de appell. & Panorm. in d. c. reprehensibi-
lis, nu. 4. qui duo auctores simul cum Nauar. in Manuali
c. 27. nu. 164. hoc verum esse docent in omnibus tribus cõ-
sulis, & etiam in suspensione quãdo illa fertur propter cõ-
tumaciam, secus si in pœnam delicti, quia tunc frustra fie-
ret monitio, cum oportet eum luere pœnam delicti com-
missi, nam suspensio sepe fit propter delictum, vt in c. tam
litis, de testib. vbi Innoc. III. sine monitione imposuit pe-
nam suspensionis, ergo & alij hoc facere possunt c. in cau-
sis, de sent. & re iudic. Quam doctrinam Panor. confirmat
etiam ex c. Romana §. Sed nec in specie, de sent. excom.
lib. 6. vbi licet prius dixisset de excommunicatione, suspen-
sione & interdicto, postea tamen dum tractauit de offen-
sis, seu culpis præteritis, vel præsentibus, solum prohibet
excommunicationem ferri sine monitione, quasi secus se-
ferit, (vt ait Panor.) de interdicto, vel suspensione. Circa
hanc autem conuenientiam sciendum est, eam conuenire
etiam cessationi, ad illam enim præmittenda est necessario
admonitio, licet alio modo ac in iuris censuris, vt suo loco
diceretur.

Quinta est, Quod quilibet est nulla, quando fertur ab
homine, qui aliquem excommunicauit contra participan-
tem cum excommunicato a se, non præmissa monitione,
c. statumus, & c. statutum, de sent. excom. lib. 6. & de excõ-
municatione id declarat Panor. in c. reprehensibilis nu. 13.
de appellat.

Sexta est, Quod quilibet impedit a Diuinis, excepta il-
la suspensione, quæ non est a Diuinis, vt quæ suspendit a
beneficio, facit cap. pastoralis, §. verum, & ibi Pano. de ap-
pel. iuncto c. is cui, de sent. excom. lib. 6. Quæ etiam conue-
nit cessationi, hæc enim impedit eam a diuinis officijs, cū
per eam hæc officia diuina cessent.

Septima est, Quia absolutio in omni censura fit recepto
iuramento de parendo mandatis ecclesiæ, vt de sententia
excommunicationis habetur in cap. ex tenore, de sent. ex-
commu. & de suspensione, in cap. venerabili tit. eod. & ibi
glo. in verb. Ad cautelam, & Panor. in c. ad hæc quoniam,
num. 3. de appell. Quod præcipue locum habet in absolu-
tionibus publicis, & iudicialibus; in absolutionibus enim
forti interioris hoc non ita frequenter est necessarium, sed
in casibus in iure expressis.

Octaua est, Quod quilibet statum relaxari & absolui
potest ad cautelam, vt de excommunicatione habetur in
cap. per tuas, & de suspensione, in c. venerabili, de sent. ex-
com. id quod locum habet etiam in interdicto, nisi sit in-
terdictum generale, ex c. præfenti, de sent. excom. lib. 6. &
ibi glo. in verb. generaliter, nam specialiter interdicto hoc
non conceditur.

Nona est, Quia sicut excommunicatus si celebrat, incur-
rit irregularitatem, ita etiam & suspensus & interdictus,
vt de excommunicato maiori excommunicatione colligi-
tur ex